

Бисерка Р. Кошарац^[1]

Универзитет у Источном Сарајеву,
Филозофски факултет
Пале (Република Српска - Босна и Херцеговина)

УДК 316.644-057.875:316.36(497.6 РС)"2019"
316.356.2-053.6(497.6 РС)"2019"
Оригинални научни рад
Примљен: 16.02.2023.
Прихваћен: 29.03.2023.
doi: 10.5937/napredak4-42889

Ставови младих у Републици Српској о браку, породици и родитељству

Сажетак: Предмет овог рада јесу ставови студентске популације у Републици Српској о браку, породици и родитељству. Промене у породичном домену у савременом друштву директно утичу не само на свакодневни живот појединца већ и на друштво у целини. Негативни демографски трендови, структурни проблеми друштва Републике Српске и ширење и прихватање вредносних оријентација са Запада утичу и на промене брака и породице у нашем друштву. У раду се анализирају подаци из истраживања ставова младих о браку, породици и родитељству и њихова веза са неким основним социодемографским обележјима. Такође, анализирани су и планови младих везани за њихов будући живот, односно формирање властите породице и добијање деце.

Кључне речи: брак, породица, родитељство, ставови

УВОД

Интересовање истраживача за ставове и вредносне оријентације младих посебно су интензивирани у склопу проучавања дубинских промена кроз које пролазе брак, породица и родитељство у савременом друштву. Породица је од свих друштвених феномена претрпела највише промена које директно утичу на свакодневни живот појединаца. Ако су процеси модернизације који су захватили европска друштва од XVII до XIX века условили настанак модерне породице (Milić, 2001), крај прошлог века обележиле су бројне друге промене,

које нису биле видљиве у ранијим историјским периодима: доминирајућа нуклеарна форма породице почела је да се растаче, брак као институција изгубио је своју универзалност, развиле су се нове форме брачних и породичних односа (кохабитације, LAT форме^[2], хомосексуалне везе и бракови), све је убрзанији пораст развода бракова, број поновљених бракова је све већи (серијска моногамија), фертилитет је у сталном паду (Bobić, 2007). Све ове промене указују на слабљење брака као институције, али и на декомпозицију нуклеарне породице. У нашем друштву прелазак из младости у одрасло доба, односно осамостаљивање и заснивање

[1] biserka.kosarac@ff.ues.rs.ba

[2] Living apart together (енгл.) – живети заједно и у исто време посебно.

властите породице, под утицајем је ових глобалних трендова са Запада, али и под утицајем специфичности нашег друштвено-културног контекста.

Према демографским подацима, млади све касније улазе у брак и формирају властиту породицу, а и просечна старост приликом првог ступања у брак се повећава. Према подацима Републичког завода за статистику просечна старост жена приликом првог ступања у брак у 2016. години била је 26,7, а у 2020 години 27,3. Слична ситуација је и са мушкарцима. У 2016. години просечна старост износила је 29,9, а у 2020. години 30,3. У Републици Српској у 2020. години општа стопа нупцијалитета била је 3,7‰, а диворцијалитета 0,8‰ (Жене и мушкарци у Републици Српској, 2021). Стопа укупног фертилитета је у 2016. години износила 1,32, а у 2020. години 1,36^[3] (Жене и мушкарци у Републици Српској, 2021). Негативни демографски трендови уз ширење вредносних оријентација са Запада условљавају промене у породичном домену и у нашем друштву, и зато је од велике важности истраживање ставова и вредности младих према браку, породици и родитељству.

У овом раду презентују се резултати истраживања ставова младих о браку, породици и родитељству и њихова веза са неким основним социодемографским обележјима. Такође, анализирани су и планови младих везани за њихов будући живот, односно формирање властите породице.

БРАК, ПОРОДИЦА И РОДИТЕЉСТВО У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ

Породица се третира као једна од најважнијих вредности друштва, али је у свим својим аспектима посредована и подложна утицају посебних културно-вредносних система. Такође, у породици се изграђује и особен систем вредности, који омогућава да она несметано и успешно функционише. То су одређене вредности карактеристичне само за породицу: љубав, солидарност, пожртвовање, толеранција, подршка, разумевање и друге (Milić, 2001; 2010). Процеси глобализације утицали су на то да се промене бројне породичне вредности, као и са њима повезано брачно и породично понашање. У већини западних земаља, склапање брака одложено је од двадесетих година на тридесете године (Bobić, 2007), а укупне стопе нупцијалитета стално падају (Bobić, 2007; Lee & Payne, 2010). Путање у брак такође се мењају и постају све разноврсније (Amato, Landale, Havasevich-Brooks, & Booth, 2008; Bobić, 2007), при чему већина особа живи са својим партнером најмање једном пре брака (Lauer & Yodanis, 2010). Ове промене често се називају „деинституционализацијом“ брака, пошто слабе друштвене норме које су важиле за брак и животне путање појединаца постају све диференцираније (Bobić, 2007; Lauer & Yodanis, 2010; Milić, 2001).

Иако је брак за данашње генерације младих људи у најразвијенијим друштвима мање важан него за генерацију њихових родитеља,

[3] Ово благо повећање није последица раста броја живорођене деце, већ је последица смањења обима континента женског репродуктивног становништва.

велика већина појединаца у емпиријским истраживањима и даље исказује позитиван став према браку и породици и очекује да ће на крају ипак засновати породицу (Thornton & Young-DeMarco, 2001; Wilcox & Marquardt, 2011). Упркос општем паду стопе нупцијалитета, око 80% одрасле популације основаће властиту породицу најмање једном до четрдесете године (Settersten & Ray, 2010). То нам указује и на још једну значајну чињеницу, а то је да породицу и брак регулишу иста она културна и институционална правила као и у претходним генерацијама (Lauer & Yodanis, 2010; Wilcox, & Dew, 2010).

Појединци генерално имају позитиван став према породици и браку, али је значајно да ти ставови и вредности не морају да одговарају њиховим позитивним или негативним личним искуствима у породици и браку. У том смислу неки научници формулишу концепцију „брачне парадигме“ како би се описао цео систем веровања везаних за породицу и брак (Willoughby, Hall & Luczak, 2013). Брачна парадигма обухвата колективна уверења о институцији брака и лична уверења појединаца о брачним односима у апстрактном смислу. Тренутни специфични ставови појединаца у вези са брачним партнером или брачним односом, посебно ако је тај однос угрожен, не улазе директно у брачну парадигму, већ чине само један од њених аспеката.

Што се тиче дефиниције породице, савремена социологија нагласак ставља на родитељство, односно сматра да је оно што породицу одваја од других друштвених група брига о потомству (социјализација) (Кошарац, 2019). Само родитељство се одређује као „сложен скуп социјалних ставова (очекивања и циљева), различитих пракси у који-

ма долази до споја биосоцијалног аспекта људске прокреације са социјално-културним аспектима бриге, старања и одгоја нових генерација“ (Milić, 2001, str. 172).

Процеси трансформације савременог друштва довели су до промена вредносних система и са њима повезаних брачних и породичних понашања. Структура и форма породице као и породични односи у нашем друштву прате одређене промене које се дешавају у развијеним друштвима, али постоје и бројне социјално-културне специфичности. Наиме, породица се на нашим просторима дуги период развијала и мењала у оквиру традиционалног и патријархалног система вредности. То потврђују истраживања Валтазара Богишића о организацији породичних задруга код Јужних Словена (Bogišić, 1999). Након Другог светског рата, у периоду убрзане индустријализације и урбанизације, догодиле су се радикалне промене традиционалне породице. Структура, форма, односи и функције мењали су се у правцу формирања модерне, нуклеарне породице (Burić, 1970; Erlich, 1971; First-Dilić, 1972). Те промене 90-их година прошлог века добиле су другачије облике, па се износи теза о репатријархализацији и ретрадиционализацији породице (Milić, 2010).

Битно је нагласити да су промене породице у нашем друштву под паралелним утицајем негативних демографских трендова, започетих још у прошлом веку, модерничких вредносних оријентација које доноси процес глобализације и традиционалних вредности карактеристичних за наше друштво. Последња два утицаја воде тзв вредносној поларизацији која је потврђена у бројним истраживањима (Bešić, 2014; Кошарац, 2019; Milić, 2010).

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Анкетно истраживање, чији се резултати представљају у овом раду, проведено је 2019. године међу студентском популацијом Универзитета у Источном Сарајеву. Инструмент (упитник) састојао се од 71 питања и 153 варијабле (социодемографска обележја, скала ставова Ликертовог типа о браку, породици и родитељству, варијабле везане за будуће планове везане за брак и родитељство). Квотни узорак чинило је 250 испитаника, али су накнадном анализом одбачена 24 упитника са непотпуним подацима. Подаци су обрађивани у пакету SPSS for Windows.

Узорак су чинили 121 (53,5%) особа женског пола и 105 (46,5%) особа мушког пола, и то из Пала 75 испитаника (33,2%), Источног Новог Сарајева и Источне Илиће 42 (18,6%), Сокоца 10 (4,4%), Рудог 12 (5,3%), Калиновика 15 (6,6%), Чајничка 18 (8,0%), Рогатице 15 (6,6%), Требиња 18 (8,0%), Власенице 12 (5,3%) и Билеће 9 (4,4%).

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА И ДИСКУСИЈА

Ставови младих према браку и породици

Ставови младих према браку испитивали смо преко следећих тврдњи: *Брак је најбоља ојција за животи свакој одраслој појединца, Није у реду да невенчани њарови живе заједно, Развод брака би требало да буде задња ојција у решавању проблема између суружника и људи у браку су генерално срећнији/испуњенији од оних који нису ожењени/удајти.*

С првом тврдњом – *Брак је најбоља ојција за животи свакој одраслој појединца* – слаже се (делимично и у потпуности) 61 (50,4%) испитаника женског пола и 66 (62,8%) испитаника мушког пола. Неутрално је 40 (33,1%) испитаника и 30 (28,6%) испитаника. С тврдњом – *Није у реду да невенчани њарови живе заједно* – слаже се (делимично и у потпуности) 18 (14,8%) испитаника женског пола и 17 (16,2%) испитаника мушког пола. Неутрално је 30 (24,8%) испитаника и 39 (37,1%) испитаника. Слагање са тврдњом – *Развод брака би требало да буде задња ојција у решавању проблема између суружника* – изражава 75 (61,9%) испитаника и 73 (69,5%) испитаника. Неутрално је 23 (19%), односно 25 (23,8%). И, на крају, са тврдњом – *Људи у браку су генерално срећнији/испуњенији од оних који нису ожењени/удајти* – слаже се 43 (35,6%) испитаника женског пола и 54 (51,4%) испитаника мушког пола. Неутрално је 43 (35,5%), односно 32 (30,5%).

Оваква дистрибуција података говори нам да млади имају углавном позитивне, традиционалне ставове о браку, и то више испитаници мушког пола. Једини став са којим се испитаници у најмањој мери слажу односи се на кохабитације, као нови, савремени начин организације партнерског живота. Заједнички живот без венчања, као друштвеног признања везе, постао је доста популаран међу младима. Али истраживања у нашем друштвеном и културном контексту указују на то да су кохабитације најчешће привремене. „[...] постоје разлике како се на кохабитације гледа и како се оне практикују у различитим националним контекстима... У нашем друштву кохабитације представљају најчешће само транзициони период према браку.

Симболички значај брака и даље је јако висок у нашој култури“ (Кошарац, 2019, стр. 31–34).

T-тестом смо утврдили да постоје статистички значајне разлике између средњих вредности на скали ставова о браку између мушкараца (средња вредност 13,61) и жена (средња вредност 12,45) ($p = 0,003$; $t = -2,956$; $df = 223$). Резултати показују да су младићи традиционалнији у својим ставовима о браку од девојака (табела. 1)

Једнофакторском анализом варијансе (ANOVA) истражена је веза између места боравка испитаника и средњих вредности на скали ставова о браку. У овим анализама нису се показале статистички значајне разлике ($p = 0,51$).

Даље смо у анализу увели варијаблу – брачно стање родитеља претпостављајући да на ставове испитаника може утицати начин организације брачног и партнерског односа њихових родитеља. Одрастање с родитељима који су разведени или живе у различитим врстама кохабитације не утиче на просечне вредности на скали ставова о браку ($p = 0,77$). Млади негују позитивне ставове према браку без обзира на брачно стање својих родитеља.

Једнофакторска анализа варијансе показује да висина прихода не утиче на ставове испита-

ника о браку ($p = 0,26$), мада млади из породица са нижим примањима имају већу средњу вредност на скали ставова. Група испитаника чије породице имају месечна примања мања од 500 КМ на скали ставова има просечну вредност 13,7, док је за групу чије породице зарађују више од 2.000 КМ средња вредност 10,5. Условно би се могло рећи да виши приходи и животни стандард утичу да ставови младих буду више индивидуалистички, а мање традиционални.

Колики значај има брак као институција говори и податак да 210 (92,9%) испитаника планира да се у будућности уда/ожени. Тај податак нам говори и да је брак у нашем друштвеном и културном контексту још увек универзална институција. Што се тиче мотивације за брак, млади сматрају да је најважнија љубав према будућем партнеру. Да је то важно и врло важно изјаснило се 220 (97,4%) испитаника. Разлике по полу нису статистички значајне, високо вредновање љубави као основе брака подједнако је важно младима без обзира на пол. Да је важно и врло важно ући у брак како живот не би провели сами сматра 33 (14,6%) девојака и 53 (23,5%) младића, док већина сматра то најмање важним разлогом, и то 88 (38,8%) девојака и 52 (23,1%)

Табела 1. T-тест разлике за средње вредности на скали ставова о браку мушкараца и жена

	Пол	Број испитаника	Средња вредност	Стандардна девијација	Стандардна грешка средње вредности
Просечна вредност на скали ставова	женски	121	12,45	3,23	0,29
	мушки	105	13,61	2,68	0,26

младића. Овде се појављује статистички значајна разлика између полова ($\chi^2 = 12,342$, $p = 0,001$, $df = 2$). Наиме, више младића сматра овај разлог битним за улазак у брак. Међутим, најснажнији разлог за заснивање брачне заједнице без обзира на пол јесте родитељство. Став да је важно и врло важно ући у брак да би постали родитељи исказује већина испитаника, њих 195 (86,3%), док најмање важним то сматра 31 (13,7%) испитаник. Разлике према полу нису статистички значајне.

Поред нормативног, вредносног модела младих о браку, анализирали смо и како млади перципирају структурне услове који треба да буду испуњени да би они ступили у брак. Више од две трећине испитаника завршетак факултета (207 испитаника, 91,6%), решено стамбено питање (215 испитаника, 95,1%) и проналазак сталног запослења (217 испитаника, 96%) перципирају као главне услове који треба да буду испуњени да би ступили у брак. Подаци показују да млади и даље мисле да је најбоље следити стандардне животне путање: завршетак формалног образовања, запошљавање и решавање стамбеног питања, а тек онда ступање у брак и рађање деце.

Ставовe према породици испитивали смо преко тврдњи: *Породица је најважнија ствар у живој у свакој појединца и Слоја и јединство породице треба да буду увек испред појединачних интереса њених чланова*. С првим ставом слаже се и у потпуности се слаже 205 (90,7%), уопште се не слаже, не слаже се и неутрално је 21 (9,3%) испитаник, док се с другим ставом у потпуности и делимично слаже 199 испитаника (88,0%), а уопште се не слаже, не слаже се и неутрално је 27 (12,0%) испитаника. Оваква дистрибуција одговора показује да се породица, без обзира на

промене које је доживела у савременом друштву, и даље сматра најзначајнијом и врховном вредношћу у животу сваког појединца.

Ставови младих према родитељству

Високо вредновање брака и породице последично води и високом вредновању младих у Републици Српској родитељства као значајне животне и друштвене улоге. Постајање родитељем сматра се најбитнијим догађајем у животу сваког појединца. На питање да ли планирате да у будућности имате деце, 203 (89,8%) испитаника је одговорило потврдно, 5 (2,2%) да не планира и да није сигурно 18 (8,0%). Овај податак нам говори не само да су млади позитивно оријентисани ка родитељству већ и о томе да је породица у нашем друштвено-културно контексту детецентрична. Значај родитељства у животу младих дат је у табели 2. За све испитанике, без обзира на пол, родитељство је најважнија или једна од најважнијих ствари у животу.

Више од половине испитаника, њих 110 (51,6%), жели и очекује да ће имати троје деце, двоје деце 59 (27,7%) испитаника и четворо и више деце 40 (18,8%) испитаника. Статистички значајне повезаности нису откривене између жељеног броја деце и пола испитаника ($\chi^2 = 5,144$, $p = 0,273$, $df = 4$), жељеног броја деце и броја браће и сестара с којима су испитаници одрасли ($\chi^2 = 13,078$, $p = 0,667$, $df = 16$), жељеног броја деце и месечних прихода које породица испитаника остварује ($\chi^2 = 16,390$, $p = 0,873$, $df = 24$) и жељеног броја деце и места боравка испитаника ($\chi^2 = 44,299$, $p = 0,161$, $df = 36$). То нас води ка закључку да млади генерално, без обзира на различита социодемограф-

Табела 2. Значај родитељства и пол испитаника

Пол	Значај родитељства				Укупно
	То ми је најважнија ствар у животу	То ми једна од најважнијих ствари у животу	Није ми толико битно да имам децу	Уопште ми није важно да имам децу	
Женски	27 (22,3%)	80 (66,1%)	12 (9,9%)	2 (1,7%)	121 (100%)
Мушки	29 (27,6%)	62 (59,0%)	12 (11,4%)	2 (1,9%)	105 (100%)
Укупно	56 (24,8%)	142 (62,8%)	24 (10,6%)	4 (1,8%)	226 (100%)

$\chi^2 = 1,22$, $p = 0,74$, $df = 3$, Cramer'sV = 0,074

| 89

Табела 3. Пол и перцепција идеалних година за рађање првог детета

Пол	Које су по вама идеалне године старости за рађање првог дјетета			Укупно
	20-25	26-30	31-35	
Женски	63 (53,4%)	37 (31,4%)	18 (15,2%)	118 (100%)
Мушки	16 (16,2%)	29 (29,3%)	54 (54,5%)	99 (100%)
Укупно	79 (36,4%)	66 (30,4%)	72 (33,2%)	217 (100%)

$\chi^2 = 45,6$, $p = 0,00$, $df = 2$, Cramer'sV = 0,458

ска обележја, желе и очекују да ће се остварити као родитељи. Посебно је оптимистичан податак да млади најчешће желе да имају троје деце.

Као оптимално време за рађање првог детета испитанице наводе период од 20. до 25. године, њих 63 (53,4%), а испитаници период од 31. до 35. године, њих 54 (54,5%) (табела 3).

На рађање жељеног броја деце утичу бројни социјални и економски фактори. Подаци о томе

које факторе испитаници перципирају као важне дати су у табели 4.

Као најзначајнији услов за рађање потомства студенти наводе стални посао без обзира на висину зараде (63,3%), затим поседовање властитог стана (53,3%) и завршен факултет (46,1%). Мање важним испитаници сматрају финансијску помоћ државе, постојање установа за бригу о деци, високе месечне приходе и помоћ и подршку ро-

Табела 4. Пол и услови за постајање родитељем

Услови	Врло важно		Важно		Најмање важно	
	женски	мушки	женски	мушки	женски	мушки
Стални посао без обзира на висину плате	84 (37,2%)	59 (26,1%)	36 (15,9%)	41 (18,2%)	1 (0,4%)	5 (2,2%)
Поседовање властитог стана	77 (34,1%)	48 (21,2%)	37 (16,4%)	43 (19,0%)	7 (3,1%)	14 (6,2%)
Завршен факултет	65 (28,8%)	39 (17,3%)	46 (20,4%)	40 (17,6%)	10 (4,4%)	26 (11,5%)
Помоћ и подршка родитеља	56 (24,8%)	37 (16,4%)	54 (23,8%)	57 (25,2%)	11 (4,9%)	11 (4,9%)
Постојање установа за бригу о деци	53 (23,5%)	37 (16,4%)	48 (21,2%)	48 (21,2%)	12 (8,8%)	20 (8,8%)
Високи месечни приходи	51 (22,6%)	31 (13,7%)	64 (28,3%)	62 (27,4%)	6 (2,7%)	12 (5,4%)
Финансијска помоћ државе	19 (8,4%)	15 (6,6%)	71 (31,4%)	54 (23,9%)	31 (13,7%)	36 (15,9%)

дитеља. Дакле, кључни фактори који требају бити испуњени да би млади постали родитељи су они који обезбеђују егзистенцијалну сигурност и зависе директно од структуралних карактеристика друштва. Статистички значајне разлике према полу у перцепцији услова за родитељство јављају се у следећим случајевима. Наиме, девојке у већем броју сматрају важним и врло важним завршетак факултета ($\chi^2 = 12,962$, $p = 0,002$, $df = 2$) и поседовање стана ($\chi^2 = 8,421$, $p = 0,015$, $df = 2$) од младића.

ЗАКЉУЧАК

У овом раду смо покушали да укажемо на основне карактеристике ставова, перцепција и планова младих о браку, породици и родитељству и њихову везу са основним социодемографским

обележјима испитаника. Резултати истраживања показују да млади људи брак, породицу и родитељство високо вреднују. Већина испитаника сматра да је брак најбоља опција за живот одраслог појединца. Статистички значајне разлике у скали ставова јављају се само у односу на пол, док друге социодемографске карактеристике (место становања, висина прихода, брачно стање родитеља) немају утицаја. Истовремено према кохабитацијама млади имају модернистичку оријентацију прихватајући је као легитиман модел организације партнерског живота.

Већина испитаника планира да се у будућности уда/ожени, што нам омогућава да закључимо да је брак у нашем друштвено-културном контексту и даље универзална институција. Као главне разлоге за улазак у брак млади наводе љу-

бав према партнеру и родитељство. Што се тиче структурних услова који треба да буду испуњени да би се млади определили за брак наводе се као најзначајнији завршетак формалног образовања, решавање стамбеног питања и стално запослење.

Млади генерално, без обзира на различита социодемографска обележја, желе и очекују да ће се остварити као родитељи. Посебно је оптимистичан податак да млади најчешће желе да имају троје деце. Као најзначајнији услов за рађање потомства студенти наводе стални посао без обзира на висину зараде, затим поседовање властитог стана и завршен факултет.

У контексту демографске депопулације овакав вредносни систем младих требало би да послужи као предност у креирању јавних политика којима би се подржали породица и родитељство. Наиме, као што су и испитаници навели, завршетак школовања, проналазак посла и решавање стамбеног питања треба да буду предмет јавних политика директним или индиректним мерама и акцијама. Флексибилизација школовања и радних аранжмана омогућила би да се брак и родитељство не одлажу, односно омогућила би истовремено студирање и рад, студирање и брак и родитељство и сл.

References / Литература

- Amato, P. R., Landale, N. S., Havasevich-Brooks, T. C. & Booth, A. (2008). Precursors of young women's family formation pathways, *Journal of Marriage and Family*, 70, 1271-1286. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2008.00565.x>
- Bešić, M. (2014). *Transition traumas and changes in value orientations - generational approach*. Beograd: Čigoja & Fakultet političkih nauka [In Serbian]
- Bobić, M. (2007). *Demography and sociology: connection or synthesis*. Beograd: Službeni glasnik [In Serbian]
- Bogišić, V. (1999). *Proceedings of legal customs in the Southern Slavs*. Beograd i Podgorica: JU Unireks MB & Unireks [In Serbian]
- Burić, O. (1972). A theoretical-methodological model for researching family transformation and its empirical verification. *Sociologija*, XI (3-4), 331-351 [In Serbian]
- Erlich, V. (1971). *The Yugoslav family in transformation*. Zagreb: Liber [In Serbian]
- First-Dilić, R. (1972). Social changes and the family: a model of differentiating work roles and authority roles. *Sociološki pregled*, V (1-2), 7-23. Available at: <http://www.socioloskipregled.org.rs/2017/08/20/socioloski-pregled-1972/> [In Serbian]
- Lauer, S. R. & Yodanis, C. (2010). The deinstitutionalization of marriage reconsidered: New institutional approach to changes in marriage, *Journal of Family Theory and Review*, 2, 58-72. <https://doi.org/10.1111/j.1756-2589.2010.00039.x>
- Lee, G. R. & Payne, K. K. (2010). Changing marriage patterns since 1970: What's going on and why? *Journal of Comparative Family Studies*, 41, 537-555. <https://doi.org/10.3138/jcfs.41.4.537>
- Milić, A. (2001). *Sociology of the Family*. Beograd: Čigoja [In Serbian]

- Milić, A. (2010). Family value orientations-value division. In A. Milić (ed.). *Family time: a sociological study of family transformation in Serbia* (235–256). Beograd: Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta i Čigoja [In Serbian]
- Women and men in the Republic Srpska* (2021). Banja Luka: Institute of Statistics. Available at: https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/bilteni/zene_i_muskarci/Zene_i_muskarci_2021_web.pdf [In Serbian]
- Settersten, R. A. & Ray, B. (2010). What's going on with young people today? The long and twisted path to adulthood. *Future of Children*, 20, 19-41. DOI: 10.1353/foc.0.0044
- Thornton, A. & Young-DeMarco, L. (2001). Four decades of trends in attitudes towards family issues in the United States: The 1960s through the 1990s. *Journal of Marriage and the Family*, 63, 1009–1037. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2001.01009.x>
- Wilcox, W. B. & Dew, J. (2010). Is love a flimsy foundation? Soulmate versus institutional models of marriage. *Social Science Research*, 39, 687-699. Available at: <https://scholarsarchive.byu.edu/facpub/4517>
- Willoughby, J. B., Hall, S. S. & Luczak, P. H. (2013). Marital Paradigms: A Conceptual Framework for Marital Attitudes, Values, and Beliefs. *Journal of Family Issues*, 36 (2), 188–211. <https://doi.org/10.1177/0192513X13487677>

Biserka R. Košarac

University of East Sarajevo,

Faculty of Philosophy,

Pale (Republic Srpska - Bosnia & Herzegovina)

ATTITUDES OF YOUNG PEOPLE IN THE REPUBLIC SRPSKA ABOUT MARRIAGE, FAMILY AND PARENTHOOD

Summary

The subject of this paper involves the attitudes of the student population in Republic Srpska about marriage, family and parenthood. Changes in family domain in modern society directly affect not only the everyday lives of individuals, but also society as a whole. Negative demographic trends, structural problems of the Republic Srpska society, as well as the spread and acceptance of value orientations from the West also affect changes in marriage and family in our society. This paper analyses data from a survey of young people's attitudes about marriage, family and parenthood, and their relations with some basic sociodemographic characteristics. Moreover, young people's plans for their future life, forming their own families and having children, have also been analysed.

Keywords: marriage, family, parenthood, attitudes